

СЕРДАЛО

евет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-Галггай областной Грозненский городской комитетий а Нохч-Галггай АССР-а Лакхехьарча Совета а орган

Керда дешара шу дола луш

Керда дешара шу долада цыкыра ха мара йисац. Хьатладзгиде дешара шу нъастта докхкий дешараш хьалхаша латташ, вай школа «Школа вахарцара бузэм» чыгбараш АССР-е халкы образоване ситема длахо дегайолап-рахи» яхача законо маяххара эр-габоикхаш, тоабеш длахола до-ладеш дола шу да.

Партийн правительствоси даим йоанхо ю вай школай балха, коммунистически хьотамца, кьхь-геам безаш бераш кхедара. Шера-гара шерага дукхагга хул школай, кьхийола дешара заведене. Тла-тла дукхагга ахча ухитт советски паччахьалкхено школах хьаьрга а зышаш йолча оборудованеца, ди-на нийцбача хьаьрхошца ун йалашьрга а. Кхоачам ба, унх-шера вай Нохч-Галггай республи-не дешара гулакхаша докхитта ах-ча 170 миллион сом да аьлча.

Планах о лархьа хинна школах вай республике нь йоалаш я. Алхха цыкан «Чечинстрой» ях-ча тусто унх шера керда дешара шу долаула хана нь йисте а нъа дешархошта длау 1320 сего де-шардола ворх керда школа, дук-иха а дукхагга хурга республике школах-интернаташ.

Кьхьча дукхагга юртшарнах бераша сана, ер дешара шу йо-кхийча, хозача, сийрача школах-на дладолад Муженарчен Зна-кьонгий-Юртарчи дешархоша.

Дукхча вай республике керда-ча дешара шера дин кийч лъ на-къа йолхаш школах. Царца я Маггалбинера № 1 йола юнере-ра школа, Сунженский районера Нестеровский юкьера школа, Тий-Ю-тапа, Насарен-Вонзалера, Пхь-ленгонгий-Юртара юкьера шко-лах, иштта кьхьраш.

Нъхьагем безаш, балха говзал йолхаш бераш кхедара гулакх ди-на лелад Нестеровский юкьера школа, цига деша дагача бераша шоваш хьаьн мастерне, йолхаш я трактор, автомашина, электро-станци. Дина балхаш ду дешархо-ша юрта боахаме а. Дина лелай цар гулакх деш йола школа участвера сийм беш.

Шоваш кердача тайпара болх бе ялар — дерригача халкыа юкьера гулакх да. Массаз а цу деша йоанхо еш, школарча деш-вар вахарча, производствача ай-хагга дуварла мол зша новьостел деш хила эса партийни, профес-син, советски, комсомольски ор-ганш, промышленни предприятиш, совхозаш, колхозаш.

СССР Лакхехьарча Совете тла-ийчаца школах долча закона тла белгалда да хара бер барх класс-никхалца деша декхарила хилар. Халкы образоване болхлой, пар-тийни, комсомольски органиш, де-рригача советски нъах дешар да 7 шерагара даьнна 15-16 шерага

кхачалца ха йолхаш дола дерриг бераш школахна деша ухаш ху-лийтилга. Вайна гуча да, шера-шера, кизига дисаь а дукха дисаь а, вай республике деша ца ухаш бераш дукхагга, нъастта дукха-гга йийгаш а юсаш. Кьхьча райо-нашкарчул вога ласттад из гу-лакх Шалински, Насарен, Урус-Мартановски, Аххой-Мартановски районашна. Школай коллективаш хинна ца леш, цу гулакха бехке я моттигашчара Советаш, партий-ни, комсомольски организацеш, кьхийола общественни организа-цеш.

Вай республике нъастта бокха лархьах болаш гулакх да гал-ггай нохчийн нъамах йолхаш йийгаш школахна чулоацилга. Хана аьлча, цыкыца болча, дла-хача ханах юхедисаь зуламер-ча, зерчара гулакхаш мукьба-ланза болча юн-юкьерча даша-ноауша йийгаш ца дешиташ юхавуз, цудуха вай юртшана лъ-кхерча классашна деша ягга йий-гаш кьхийола дукха а йийгаш а ханаха йолча цыкыца а йийгаш а кийла школе деша ца ягга — иштта да ханз вайна хьалхаша латта дешар.

Алаьмаше бокха лархьах бол-лаш да унх шера 1-ча сентябре денз Велене, Урус-Мартана, Гроз-не галггайшхен нохчашхен болча нагйча мехнарашта шко-лах-интернаташ хьаьлалаш хилар. Цу школах-интернаташка деша длаийчаца дешархошта пача-хьалхен чотх баш кхача а, тла-дувак барзньа а, ю моттиг а хур-гал, хьаьта цырна хьаьхаш, хоза гулакхаш йомдеш йонкха говзал йола хьаьрхой а хурга.

Дадахаца шерашхь сана доацаш, унх шера Нохч-Галггай АССР просвещене Министерствос а, киникин издательствос а дукха учебникаш а дешара киникхаш а арахийцад нохчийн галггайи мет-ла. Доррига учебникаш, кхы мол йола учебни пособиеш зыш-зача длаихачийтар республика торго-вой организацией сийлен дешар да. Иштта динза дартдоацаш да, хара тина тла берашта зша барзньаш а юга буюха гирс а хулийтилга.

Клалха хинначарел совнагга, унх шера дукха керда хьаьрхой болх вай республике. Унх тайп-тайпарча районашна длаьхьаьмаш ба. Доллача хьанам кхоачам бол-лаш, йоанхо еш тлаца беза унх керда хьаьрхой школах, мотти-гашчара организацияш.

Кастта дладоладу керда дешара шу. Динза дисар, ха а ди доацаш, чехна дьаьднхча деза. Де-шара шу доладенача эггара хьаь-хара дийнахча денз, доаг-доагга даньха а а ласийташ, нийса длаьхьа деза вай школаха деша-га, нъхьегилга, салоилга.

Тийца декхараш кхоачашдергда

Сунженский района XIX партсъезда церагга колхоза колхозникаш, механизатораш, хьайош леладераш СССР ЦК-а хурголача Пленума сий-на шоваш тийца докхкий декхараш аьохачаше ба.

Жаткай агрегата начальни волча Александр Иванович Поленников, хара денна 50 гектар ялат хьаьха аьнна, ше денна дош кхоачашдаь. Дийнахьа юкьера лархьаца 55 гек-тар гарга ялат хьаьх цо. Цунна тлехьавусаш вац машинист нов. Иван Васильевич Топалов а. Силоса доа-кьтар хьаьхача комбайнаш тла дика болх бу пар. Иштта цу балха тла ди-ка белгалбаьнна ба комбайнер Иван Шевцов а, иштта хьаьрхой а.

Хьайош динза а длаьха а лангара дукха доаьгар кийчече док-хий балхаш ду кьхьаьгемхоша. Хьанале 6745 тонн силос елаь баь-наь уж.

Хьайош чудохкача помещенше сибхенна шоваш низаца ремонт еш ба хьайош леладераш. Цар лархьах Пленум хьаьлалаш 120 ет чуболарголаш, 250 ласига лархьах ахийиш, хьаьхачаштен аьх-и дола хьайоштен чудохка помеще-нше шийче.

Шоваш тийца декхараш кхоачаш-де а тлехьохачаше а кьхьаьгем ба хьайош леладераш.

Котамаш 40 эзарнега кхоачаш ебае. аьнна шоваш тийца декхар 48 эзар-нега кхоачийташ тлехьохачашдаь ПТФ болхлоша. Пленум хьаьлалаш

30 эзар котам йорктаь зыьхьаьт пар.

Унх тлехьаьрча кьхьаь шера кьхьаь-та белгалбаьнна колхоза бешмаш. Хьанале 150 гектараш дукхагга «и-мий тинаш длаьга баьннаь пийт-ника болхлой.

Барт тайна кьхьаьгем ба полеро-даци механализатори.

Дика толамаш даьхад гураха ялат дладе дезаца ластта кийчечен ялат дийчечен 3-гча полевоцески бри-гада бригадир волча П. Реутов, парторганизацие секретара Н. Маслен-нинс, М. Болдыревс, Гуценкос, иштта хьаьбараша а. Цар масса-йолча хана 150—170 процентал ду-кхагга кхоачашьаь балха нолхаш.

СССР ЦК хурголача Пленума сий-на гураха дладе деза ялат длаийна а тлехьаьх, тракториштен принципни инвентарни е эзаца тайпара ремонт е болалурголаш ба уж.

Пленум хьаьлала тлаьохачаш хьайош йоаха продуктш 1430 ми-лиграмм шурен, 4110 центнер дукха, 500 эзар футы паччахьалкхена дла-енна бала лерхл цар.

Пленума сийна ший низаца 450 моттиг йола кинотеатр хьалдаь даккха лархьах цар.

СССР ЦК-а Пленум юрта боахам кьхьаьлалаш хинначул кхы а дикагга дегаболабергола гулакхаш оттадергиларах дог доа-хаш ба колхозникаш.

А. ЛИТВИНЕНКО, парткома секретарь.

Гураха ялат дладе кийчбеннаб

Наурский района еррига колхозаши совхозаши гураха ялат дладе кийч-луш я. Царна юкье кьхьаьтта белгал-баьннаб Ленинна церагга колхоза по-леводаци механизатораш. Укхаз 3 эзар гектар гарга ялат дладе ластта кийчдаь цар. Чоагга хьинаре кьхьаьх трактористама Жуков Михаил-лен, Солнышкин Николай Григорие-вич, Колпиков Савелен. Цар хара денна 9—10 гектар ластта оах нормаш 7,6 мара йоацаша. 4640 центнер гураха длаьуз клян 637 центнер мукхи кийч-даь колхоза.

Дика кийчбеннаб гураха ялат дла-де масомолочни совхозе а. Цига ласт-та оахам 11 дизельни трактор я. 2000 гектар гарга ластта кийчдаь баьннаб уж. Колхоза кхоачам хилал дладе ялат кийчдаь.

Дика кийчо яй ялат дладера рай-она комсаь лелача совхозе а.

Балыкина церагга совхозе 2000 гектар гарга ластта аьхад. Из ласт-та оахам белгалбаьннаб тракторист Чиниев Заурбек.

8—10 балха дийнахь а агротех-нико аьхача тайпара ялат длаийна даккха лерхл Наурски районера юр-та боахам кьхьаьгемхоша.

Ф. КРЫМОВ.

Ди-бийса ца кьовсаш ду оахам

«Назреновский» совхоза Аьт-ти-Юртара отделе дийнахь а бус а ца соац гуиран дладе дезаца яла-ташта чуйинна балхаш деш ба. Дий-нахьа дукхагга йола трактораш кен чувачаче доаьгар кийчечен болх беш а, бус са ца лаш кхаш оахам а хул.

Унх шера цендаь осар длаьдкхх лархьар цар. Кертерча агронома А. И. Воробьевс аьхача тайпара, 30

сантиметрал кьизигагга йоацаш кьларгал йолхаш ластта оахам ба ме-ханизатораш. Цо йоах, хьаьхча оасара мотаргац иззал сома долча ласттан тлоах хьалгалада.

Геттара чоагга кьхьаьгем ба отде-ленера трактористаш Оздобе Юнуси Мовлики. Сменин эаьнаш кьхоачашь-арал совгга, тлех а кьхоачашьаь цар. Хьанале 500 гектарал дукхагга ластта аьх баьннаб уж.

М. ДОСМОВ.

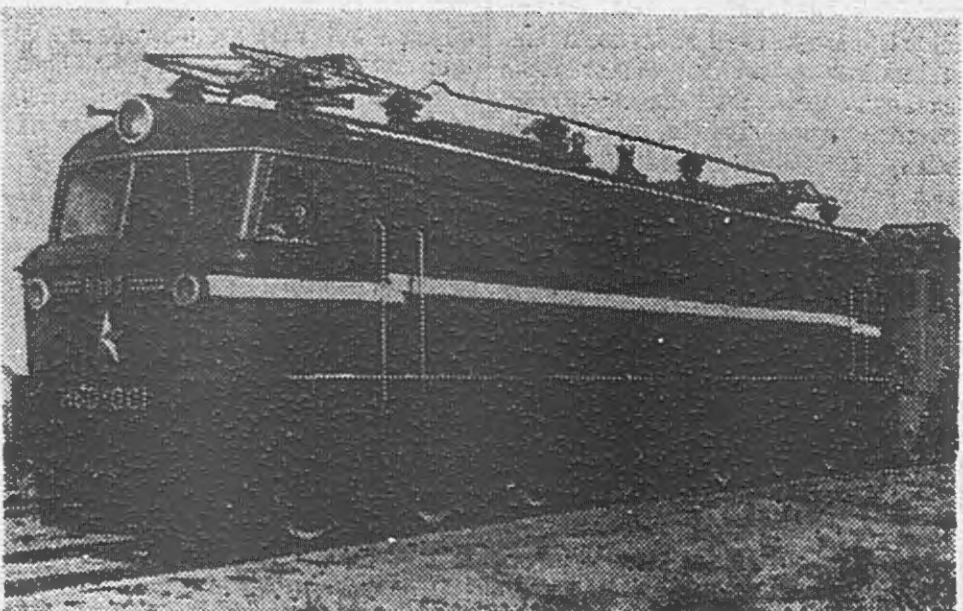
Дукха бераш долча ноаношта „Мать-героиня“ яха сийлен цин ялар

Нохч-Галггай АССР-е Глоза ССР-а Лакхехьарча Совете Президиумо 1959-ча дера 17 августа ардиннаца укхаш «Мать-геро-иня» яха оденнаш ССР-а Лакхехьарча Совете Президиума грамоташи а лаш «Мать-героиня» яха сийлен цин енай нт бер даьча а уж хьалкхе-даьча а ноаношта.

1. Жукова Рахилайна — Урус-Мартановски районера Чечен-аул яха-ча юртарча цин наьна.

2. Терещенко Антонина Григорьевна — Шелковской района Кирова церагга колхоза колхозница.

(ТАСС.)

Ростовский область, Новочеркасский электровозаш деш йолча заво-до, из гулакх дика йома а дь, серех арахеца доладьд переменин-токаца болх беш дола «Н-60» яха машин-наьхьаьшара электрово-заш 5300 говра бар мисел ннз болаш ба царех хара электровоз. Сурта тла: «Н-60» яха керда электровоз.

В. Елагина сурт

СИЙЛЕ ХИЙЛА ДАЬХЕН МАЙРАЧА КИАНТИЙ!

СЕМИЛЕТКА КХОАЧАШЪЕШ

Маггалбинерча буровиний толамаш

Влашггагелла дукха ха йоацаш керда предприяти я Маггалбинера бу-рув тоха контора.

Маггалбинера буров тохаш моттигаш геолог-технически гулакхаша ла-лаьмате чоалхане хиларча, мелови механизатори буров тохара балха токхам кьизига хиларча, ишт-та юхьханди контора болх бе йола-енача хана дуккха организационни кхоачамбоацараш хиларча а балха план кхоачашьаь цар длаьхача а шера. Хьалхарча квартале 1600 метр планал кьизигагга текар буров, хана аьлча болхлой кьизига хиларх буров тохаш 3 бригада мара цар, хи-ла эзараш 5 йолча. Балхаца тайп-тайпара кхоачамбоацараш хилар ба-хьан долаш ворхл бетта кьларга буров тохара план кхоачам ца еш бисар бу-ровникаш.

Кхоачамбоацараш юкьера дла а доа-хаш, шоваш кхо а беш хьинаре кьхьаь-гем буровинаш пхьаьла бал-ха толамаш цаьхар. Коммуниста нов. Авроменокс кулгалдеца «брига-де № 750/7 йола» бурови механ-изатори свазина буров тека а длаь-хьаь май бетта эксплуатацие длаьлар. По кьхьаьхьар: цыга-длаь, Маггалби-не дуккха а мелови механизатори доа-леш шовлар, шовлагга-длаь, кьларга бу-рув тохара технологиш мишта хила эза. Унх шера вышхаш хьал а яь мелови механизатори гучаьдкхара буров тохаш латт 5 свазина, 2 свазина буров тоха кийчо еш а я. Август бетта кьларга буров текара болх дика влаш-

тлехьаьнна длаьобабеннаб Маггалби-не буровинаш буров тохача конторе лархьаца унх бетта 20-дйнахь план-нал совгга 300 метрал тлех буров те-хад.

Буровикаш юкье социалистиче-ски яьхе хьалха латташ я нов. Косья-Куре кулгалду буров тоха бригада. Цар август бетта план 16 дйнахь кьхьаь-чашьаь. Хьанз сентябрь бетта чотх болх беш ба уж. № 777/7 йолча сваз-ина планах 141 дйнахь тоха деза буров 83 дйнахьа, тека длаьхьаьл цар, 53 цн ханал хьаьхаш!

Дика болх барца белгалбаьннаб буровинаш Г. Медведев, Т. Коломий-цев И. Чув, цар помощникаш Х. Еры-шев, С. Гогин, А. Алеров иштта хьхьаь-бараш а. Скважине цыкхьаьхча авар-ия хиннаш, хьалха буров текара сваз-инашта уж дуккха хулаш хиннаьла а.

Дика толамаш доах нов. Аврам-енко а, нов. Денисенко а кулгалдеца бригадаш. Август беттара план тлехьохачашьаь хьаьбоагга уж.

Буров тохача контора коллектив унх бетта план хара дйнахь тлехь-охачашьаь хьаьбоагга. Август беттах длаьйнача хана йола план 130 про-цент кхоачашьаь цар.

СССР июньски Пленума нефтян-наш хьалхаша оттаьд кхоачашьаь кхоачашьаь кьлар а лаш хьинаре кьхьаьгем ба Маггалбинера бурови-каш.

А. ХАРСИЕВ, (Тха собкорр).

Дика хьийктай коартолаш

Бутт кьхьаьх коартолаш чупа йоа-еный «Назреновский» совхоза Экаж-кьонгий-Юртара отделе. Кийч коартолаш длаьхьаьлалаш тлех-агга 110 центнер дикача коартолай йоал отделе кхашкара хара гек-тара тлара. Хьалха хьаьлнача 15 гектара тлара 1650 центнер коарто-лаш Грозненск нефтяникашка дла-кхачийта отделе кьхьаьгемхоша. Цох совхоза 247,5 сома пайда хин-наб.

Кьхьаьтта дика хьийктай коартолаш Таштени Исмаил керте волча зенос лелачеца кьай тла. Укхаз чуйинча 7 гектарх юкьера лархьаца хара гектара тлара 115,5 центнер яьнай.

Цу культурах бокха пайда боа-лигга кхетадача отделе кьхьаь-гемхоша тлаьдлаьла шера 300 гекта-рага длаьхьаьла лархьах коартолаш, унх шера длаийнарел кхоза дукха-гга хурга уж. Унх шера коартолаш лелайер балхаца нийденна кхоа-чамбоацараш тлаьбоагга хана хур-доацаш эшаш йола техника ханнахьа кийчара терко еш ба отделе кул-галхой, цул совгга коартолаш лела-еш бола болхлой а цу балха опыт йо-лаш ба хьанз.

Тлаьдлаьла шера Давхенна 3000 тонн совгга коартолаш яла лерхл Эка-жкьонгий-Юртара отделе болх-лоша. Царех 1,5 миллион сома пайда эаьртба совхозе.

Кагирхой хьалха ба

Первомайски района колхозни шур-ий-товариш фермаша хьинаре кьхьаь-гем ба кагирхой. Орджоникидзе церагга колхозе яьха ца леш, ерри-гача районе а цин йоах говаца доаька Хьаьчароева — Хьаьл. Цыкхьаьхча а хьалха доаька болх беш ца хиннача Хьаьвас докхкий толамаш даьхад ше болх беша ферме. Иштта хьинаре цо кьхьаьгемхоша, ворхл бетта ах бетта хара ше беттаца латтагара 1410 ки-лограмм шурий яькхаш цо, шера ше 1500 килограмм аькха аьнна тла-ийца дешар кхоачашьаь гарга а йо-даш.

Иштта цин хеза а дика болх беш а я Ленинна церагга колхоза доаька По-пович Мария а. 1-ча августа кхач-чаца йолча хана ше лелачеца доа-х, хара беттаца латтагара, 1294 килограмм шурий яькхаш цо, шера ше 1500 килограмм аькха аьнна тла-ийца дешар кхоачашьаь гарга а йо-даш.

Докхкий балха толамаш даьхад районни Совета депутатша — ю-рякша Евлоева Фадимана а, Чениева Лиде а иштта кьхьаьбараша а.

Майра ала йиш я, кагирхой масса хана а хьалха хурга аьнна!

Л. ШИРИНЕНКО,

Калмыцки Автономни Советски Социалистически Республикана Ленинна орден яларах СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума УКАЗ

Боахама а культура а гулакхаша Калмыцки АССР-а кьхьаьгемхошта карагдлаьнна докхкий хьамаш белгал а деш. Калмыцки халкы ший лоамехьа долаш Российски паччахьал-кхенах хьаьксийтта 350 шу далаьца дийна Ленинна орден дийла Калмыцки Автономни Советски Социалистически Республи-ка.

СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Председатель

К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь

М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.

21 август 1959 шу.

Калмыцки АССР-а юртбоахама болхлостта Социалистически Кьхьаьгема Турпал яха цераш яларах

СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума УКАЗ

Юртбоахама даькье тлехьаьнна докхкий хьамаш карагдла-ларах Ленинна орден «Серп и Молот» яха дошо медалы а лаш, Социалистически Кьхьаьгема Турпал яха цин лойла:

1. Дедов Федор Иванович — Малхбузен района «Пролет-гарски победа» яхача колхоза председатели.

2. Бембишев Эрдне Мендеринович — Малхбузен района № 112 йолча ялатий совхоза воькххагга волча чабана.

СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Председатель

К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь

М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.

21 август 1959 шу.

